

KLASIKAPLUS.CZ

1. Robert Jindra: K tvorbě Bedřicha Smetany mám velký respekt

16.06.2024 klasikaplus.cz - Markéta Jůzová

Odkaz na originál

Klíčová slova: Jiří (2); Nekvasil (2); divadla; moravskoslezského; Národního

"Národní divadlo je primárně hlavním patronem všech našich skladatelů, k nimž mám velký a hluboký respekt."

"Z mého pohledu je archaičnost libret zajímavá, protože texty jsou spjaté s dobovou řečí a čeština si prochází vývojem."

"Akustika Bavorské státní opery je vynikající a flexibilita orchestru je na pokraji zázraku, těleso disponuje nesmírně pestrou dynamickou škálou."

Hudební ředitel Opery Národního divadla v Praze Robert Jindra, šéfdirigent Státní filharmonie Košice a hlavní hostující dirigent Symfonického orchestru Českého rozhlasu se na jaře velmi rád vrátil k opeře Tajemství Bedřicha Smetany, kterou hudebně nastudoval. Premiéra se uskutečnila 24. května 2024 v historické budově Národního divadla. Nadcházející reprízy se konají 16. června a na začátku nové sezóny.

V rozhovoru pro portál KlasikaPlus.cz se dirigent, jenž bude řídit 21. června i operu Její pastorkyňa Leoše Janáčka na festivalu Smetanova Litomyšl, zamýšlí nejen nad operou Tajemství a tvorbou českých skladatelů v kontextu repertoáru Národního divadla, ale i nad svým přístupem k partituře. S velkým zaujetím hovoří o svých zkušenostech a plánech v zahraničí, kde se stále silněji etabluje i na velice prestižních scénách.

Premiéra opery Tajemství Bedřicha Smetany byla zařazena na repertoár Národního divadla v Praze v rámci Roku české hudby a stala se součástí programu Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Jaký máte vztah k dílu?

Tajemství Bedřicha Smetany bylo mou první operou, kterou jsem dirigoval v Národním divadle. Dílo v roce 2007 hudebně nastudoval můj skvělý kolega Zbyněk Müller a já jsem zastával pozici druhého dirigenta. Operu inscenoval režisér Jiří Nekvasil.

Upřímně musím říci, že mne velmi těší, že jsem se nyní k Tajemství vrátil v pozici hudebního ředitele Opery Národního divadla. Jsem rád, že novou inscenaci díla nabídneme publiku na naší první scéně právě v rámci Roku české hudby a u příležitosti jubilejního dvoustého výročí narození Bedřicha Smetany. Současně se jedná i o určitý závazek pro Národní divadlo, aby se skladatelova díla stala v současné době klíčovou záležitostí našeho repertoáru.

Premiéra opery Tajemství byla s režisérem Ondřejem Havelkou diskutována dříve, než jsem nastoupil do vedení Opery Národního divadla. Po mém nástupu jsem ovšem ani neměl tendenci měnit plán jejího nového uvedení, protože ji považuji za jednu z nejlepších Smetanových oper. V díle se snoubí humor, melancholie a niternost. Zejména niterná stránka kompozice je velmi silná. Skladatel totiž v opeře využívá naplno svou melodickou invenci, od lidových zpěvů, přes smysl pro hudební drama až po velká ansámblová čísla. Věřím, že její nové nastudování potěší a pobaví diváky všech generací.

V čem tkví náročnost provedení opery Tajemství?

Pěvecké party jsou náročné v tom, že se často pohybují ve střední a v přechodové poloze. Orchestrace díla je sice v klasickém obsazení, ale je velice hutná. Interpretace opery nesmí být hřmotná a musí se specifikovat, protože jinak se stane monotónní či nezajímavou, což je pro dirigenta velký úkol. Hudba je pěkná, velmi barvitá a živá. Při provedení je nutné a pro orchestrální hráče náročné, aby své party zahráli brilantně.

Jaké aspekty opery Tajemství považujete za problematické ze současného pohledu?

V poslední době často slyším, že Smetanovy opery jsou přežitkem a příběhy děl jsou navíc absurdní, tak proč se tedy v divadlech skladatelova díla hraje? Jsem si jistý, že je opravdu důležité hrát tvorbu Bedřicha Smetany, protože byl zakladatelem svébytné české opery a svým způsobem v hudbě originální. Ano, příběhy mohou být archaické, ale mají v sobě lidskost a češtví, a proto musí být v inscenacích zajímavě a působivě vyloženy.

Libreto Elišky Krásnohorské je v opeře Tajemství diskutabilní, ale u jiných českých autorů jsou texty oper také problematické. Z mého pohledu je archaičnost libret zajímavá, protože texty jsou spjaté s dobovou řečí a čeština si prochází vývojem. Domnívám se, že hudba byla komponovaná i s ohledem na intonaci jazyka.

Nesmíme zapomínat, že Bedřich Smetana měl vliv na celou generaci komponistů. Jsem přesvědčen, že Národní divadlo je primárně hlavním patronem všech našich skladatelů, k nimž mám velký a hluboký respekt, a nejen k nejslavnějším z nich, Bedřichu Smetanovi, Antonínu Dvořákovi a Leoši Janáčkovi. V historii najdeme mnoho operních skladatelů, kterým se v repertoáru Národního divadla příliš prostoru bohužel nedává, řadí se k nim například Josef Bohuslav Foerster, Karel Kovařovic nebo Otakar Ostrčil. Měli bychom docílit toho, aby se uvádění jejich děl stalo v divadle samozřejmostí.

Jaký je váš přístup k partituře, když studujete nové dílo?

Snažím se nad partiturou přemýšlet nevázaně a spontánně. Jistě, z hudebního hlediska by měl člověk ctít a znát interpretační tradici partitury, ale to neznamená, že se jí musí nechat svazovat. Je zajímavé, že v poslední době, čím dál více odkládám taktovku, zejména když chci interpretovat lyričtější místa a zesubmisivnit zvuk. U velkých ploch je pro mne smysluplnější taktovku naopak použít. Na koncertech a představeních mám i jednu záložní. Ale nejsem typem dirigenta, který je sběratelem partitur či sérií taktovek, raději mám doma velkou sbírku kompaktních disků.

Co vás obzvláště těší při pohledu na repertoár počátku další sezóny Národního divadla v Praze?

Jsem velmi rád, že se podařilo zařadit do dramaturgického plánu další uvedení Janáčkovy opery Její pastorkyňa, kterou inscenoval v historické budově Národního divadla Jiří Nekvasil, premiéra se konala 11. září 2005. Tentokrát zahrajeme dílo s výjimečným

obsazením v čele s Karitou Mattilou jako Kostelníčkou a v roli Jenůfy debutující Kateřinou Kněžíkovou Pavol Bršík ztvární Števu a Aleš Briscein Lacu. Jedná se o dvě poslední představení, která se uskuteční na začátku nové sezóny ve dnech 11. a 16. září. Velice mne těší, že budu opět dirigovat v Národním divadle Smetanovu operu Libuše, 28. října na státní svátek Dne vzniku samostatného československého státu. Zcela upřímně musím dodat, že stále tvrdím, že můj kariérní vrchol se udál, když mi bylo před lety nabídnuto řídit operní představení Libuše v historické budově Národního divadla. Navíc relativně brzy v mladém věku a jsem nesmírně rád, že se mohu k představení díla stále vracet. Operu jsem sice nikdy hudebně nastudoval, pokud nepočítám její koncertní provedení s Janáčkovou filharmonií v Ostravě, ale když se ohlédnu do historie Zlaté kapličky a uvědomím si, které velké osobnosti směly Libuši v Národním divadle dirigovat, mám příjemné chvění a cítím k provedení až magickou úctu. Jsem vždy znovu šťastný, že ona krásná chvíle nastala i v mém životě. Její provedení v historické budově Národního divadla v Praze jsou pro mne vždy emotivní. K tvorbě Bedřicha Smetany mám velký respekt a je mi vždy velkou ctí, když mohu skladatelova díla dirigovat. Nemohu se také dočkat hudebního nastudování Šárky Zdeňka Fibicha, která je dle mého názoru jednou z nejkrásnějších českých oper a přiznám se, že i mou srdeční záležitostí. Dílo bude inscenovat německý režisér Kay Link a premiéra se uskuteční 7. listopadu v Národním divadle.

Stále častěji působíte v Německu. V dubnu jste v Bavorské státní opeře dirigoval Il Trittico Giacoma Pucciniho u příležitosti jeho obnoveného nastudování. V proslulém divadle jste vloni řídil i část slavnostního galakonzertu k pětistému výročí založení Bavorského státního orchestru. Vaše spolupráce trvá již čtvrtou sezónu a stále úspěšně...

Má spolupráce s Bavorským státním orchestrem se rozvíjí od mého debutu v roce 2021, kdy jsem byl přizván k dirigování opery Rusalka Antonína Dvořáka, která se hrála v rámci Mnichovského operního festivalu. V další sezóně jsem byl k festivalu opět po roce pozván a tehdy jsem řídil operu Příhody lišky Bystroušky Leoše Janáčka. Návratu do výjimečného operního domu si neskutečně vážím a vždy je pro mne svátkem v Mnichově dirigovat. Jistě, bylo mi ctí řídit Bavorské státní orchestr u příležitosti oslav pěti set let založení tělesa. K programu galakonzertu byla přizvána řada dirigentů. Dirigoval jsem tehdy skladby Wolfganga Amadea Mozarta, což byl pro mne úžasný zážitek.

Když jsem dostal z vedení divadla nabídku související s obnoveným nastudováním Il Trittico Giacoma Pucciniho, byl jsem z počátku překvapen, protože většinou jsem zván do zahraničí k nastudování nebo provedení českých oper. V Bavorské státní opeře řídil Il Trittico – jednoaktové opery Il tabarro, Suor Angelica a Gianni Schicchi, které inscenovala Lotte de Beer – v roce 2017 při premiérovém bloku Kirill Petrenko a v dalším bloku Bertrand de Billy

Se skladatelovým Triptychem jsem se setkal poprvé v době studií, kdy jsem navštívil představení v Národním divadle, tehdy se jednalo o inscenaci režiséra Zdeňka Kaloče, která na mne silně zapůsobila. V Mnichově mne nadchlo obsazení. Pucciniho Triptych obdivuji, mezi třemi jeho jednoaktovými operami Plášť, Sestra Angelika a Gianni Schicchi se mi líbí jejich kontrasty.

Obnovené nastudování pro mne znamenalo velkou výzvu, protože se jedná o jeden z nejlepších operních domů v Evropě. Akustika Bavorské státní opery je vynikající a flexibilitnost orchestru je na pokrajích zázraku, těleso disponuje nesmírně pestrá dynamickou škálou. Mnozí pěvci mají velké objemné hlasy a v souladu s celkovým zněním je při interpretaci děl nutné dbát na noblesu a eleganci znění.

Bavorská státní opera si udržuje neskutečně vysokou latku, která je pro instituci standardem. Vedení scény se snaží, aby repertoár divadla nepropadl turistickému provozu. V nové sezóně budu také dirigovat operu Hänsel und Gretel / Jeníček a Mařenka Engelberta Humperdincka. Rozjednan mám i další projekt...

Vaše nadcházející projekty v zahraničí jsou spjaty i s řadou debutů...

Ano, i z pohledu zahraničních závazků a mých debutů bude nová sezóna pro mne náročnější. Prioritní jsou pro mne samozřejmě povinnosti, které souvisí s mým působením na postech hudebního ředitele Opery Národního divadla v Praze, šéfdirigenta Státní filharmonie Košice a hlavního hostujícího dirigenta Symfonického orchestru Českého rozhlasu.

Velmi se těším na debut v berlínské Státní opeře Pod lipami, kde budu dirigovat operu Věc Makropulos Leoše Janáčka. Divadlo je domovskou scénou Staatskapelle Berlin, kterou budu řídit ve své kariéře poprvé. Jsem šťastný, že hudebně nastuduji operu Charlese Gounoda Romeo a Julie v Semperově opeře v Drážďanech, kde se premiéra uskuteční 3. května 2025. Dílo mám velmi rád. Hudba opery je sice velice sentimentální, ale překrásná. I když je kompozice prodchnuta vrcholným romantismem, láká mne již nyní v mých záměrech vyjasnit v jejích interpretacích impresionistické vlivy, které se později více rozvinuly ve francouzské hudbě.

Mým dalším debutem bude obnovené nastudování opery Z mrtvého domu Leoše Janáčka ve Frankfurtské opeře. Inscenace v režii Davida Hofmanna měla premiéru 1. dubna 2018. V roce 2026 mne pak čekají produkce na festivalu Bregenzer Festspiele, v Theater an der Wien a ve Vídeňské státní opeře. Všechny nadcházející projekty pro mne znamenají zcela jistě velkou výzvu, ze které mám nesmírnou radost.

.....

Robert Jindra (*1977) zastává již druhou sezónu post hudebního ředitele Opery Národního divadla v Praze a třetí sezónu je šéfdirigentem Státní filharmonie Košice. Současně působí na pozici hlavního hostujícího dirigenta Symfonického orchestru Českého rozhlasu.

Absolvoval Pražskou konzervatoř v oborech klasický zpěv a dirigování. V Národním divadle nastudoval světovou premiéru opery Tomáše Hanzlíka Slzy Alexandra Velikého, Smetanovy Dvě vdovy nebo Mozartovu operu Cosi fan tutte. Dále tam dirigoval řadu děl českého i světového operního repertoáru (Libuše B. Smetany, Rusalka A. Dvořáka, Káta Kabanová a Její pastorkyňa L. Janáčka, Figarova svatba W. A. Mozarta, Carmen G. Bizeta, Falstaff G. Verdiho). V sezóně 2013/2014 působil v Národním divadle v Praze na postu hudebního ředitele Opery Národního divadla, tehdy hudebně nastudoval opery L. Janáčka Příhody lišky Bystroušky a Z mrtvého domu. V letech 2010–2014 byl hudebním ředitelem Opery **Národního divadla moravskoslezského**, kde nastudoval např. Čertovu stěnu B. Smetany, Armidu A. Dvořáka, Její pastorkyňa a Věc Makropulos L. Janáčka, Lohengrina R. Wagnera, Falstaffa G. Verdiho a mnoho dalších titulů.

Spolupracoval s Deutsche Oper am Rhein, působil v Aalto-Musiktheater und Philharmonie Essen, dirigoval v Norské opeře v Oslo (Její pastorkyňa, 2022), ve Slovenském národním divadle v Bratislavě (La traviata) nebo Státním divadle Košice. V rámci Mnichovského operního festivalu dirigoval v roce 2021 poprvé v Bavorské státní opeře Dvořákovu Rusalku. S Weinbergerovým Švandou dudákem debutoval v opeře ve Štýrském Hradci. Opětovně se vrací do Bavorské státní opery, kde dirigoval i Příhody lišky

Bystroušky L. Janáčka (2022), část galakonzertu k pětistému výročí založení Bavorského státního orchestru (2023) a v obnoveném nastudování Il Trittico G. Pucciniho (2024).

Foto: Petr Hruběš, Hana Görlichová, Serghei Gherciu, Bavorská státní opera / W. Hoesl, Martin Popelář, Zdeněk sokol, archiv SFK

[« zpět na začátek](#)

© NEWTON Media, a. s., tel.: +420 225 540 801-2, www.anopress.cz, obchod@anopress.cz